

LSV- TIEDOTE

Vol 39, 2021 n:o 1

Lääkärin sosiaalinen
vastuu

Kuuntelusta
se alkaa –
Yhteiskunta-
rauhaa edistävä
hanke

Työpäivä
maailmalle
2021

PUOLUSTANI!
nuorten seksuaali-
oikeuksia Intiassa

s. 3 Pääkirjoitus

Järjestö

s. 4 LSV:n hallitus 2021 esittäytyy

s. 10 LSV:n uudet ohjelmapäälliköt

Rauha

s. 11 IPPNW kokoontui virtuaalisesti

s. 13 Kuuntelusta se alkaa – yhteiskuntarauhan hanke

s. 14 Kvalitatiivinen tutkimus terveydenhuoltoalan ammattilaisten kokemuksista Syyrian sodassa

s. 15 *Asiantuntijalta:* Ge läkande utrymme

Ympäristö

s. 16 Ympäristön ja terveyden win-win lapsiperheissä

s. 17 HUMUS – Terveydenhuolto rakentamassa kestävää tulevaisuutta

s. 18 Ilmastolääkärit ja LSV vaikuttavat ilmaston ja ympäristön puolesta

s.20 *Opiskelijalta:* Vähemmistöön kuuluminen on terveysriski

Kehitysyhteistyö

s. 22 Intiassa tartutaan seksuaalisen väkivallan syihin

s. 23 Vuoden 2021 Työpäivä maailmalle -kampanjan teemana nuorten seksuaalioikeudet Intiassa

s. 24 Laboratoriokoulutusta verenmyrkytysten hoidon parantamiseksi Beninissä

s. 26 *PaPeTe:* Paperittomien terveyden edistäminen poikkeusoloissa

s. 28 *Kevätkokouskutsu*

LSV-TIEDOTE 1/2021 ISSN 0780-119X (Painettu) ISSN 2342-3404 (Verkkojulkaisu) Vol 39, n:o 1

Julkaisija: Lääkärin sosiaalinen vastuu ry Päätoimittaja: Line Kurki

Taitto: Heidi Nurmi Kannen kuva: Ari Rämö

Kansikuvassa: Kurjenpolvi

Takakannen kuva: Tuula-Maria Asikainen

Tuettu Suomen
kehitysyhteistyövarain

LÄÄKÄRIN SOSIAALINEN VASTUU
LÄKARES SOCIALA ANSVAR

Painotuote
4041 0949

Etäily ei meitä hidasta

Paljon odotettu vuosi 2021 on lähtenyt vauhdikkaasti ja toiveikkaasti käyntiin myös LSV:ssä. Rauhantyössä kansainvälinen kattojärjestömme IPPNW:n etäkokoukseen osallistui kollegoita peräti 37 eri maasta. Kotimaassa käynnistyy uusi yhteiskuntarauhaa ja rakentavaa keskustelukulttuuria edistävä Kuuntelusta se alkaa (KUU) -hanke. Ympäristötyössä Lahden onnistunut neuvola-kokeilu sai jatkorahoitusta ympäristöministeriöltä, ja terveydenhuollon roolia yhteiskunnan ekologisessa jälleenrakentamisessa käsitellään HUMUS-hankkeessa. Ilmasto- ja ympäristöteemoja pidetään esillä myös kuntavaalien alla.

Paljon tapahtuu myös kehitysyhteistyötoiminnassamme. Somalian tuberkuloosi- ja mielenterveys-työn rinnalle on käynnistynyt uusia kehitysyhteistyöhankkeita Beninissä, Intiassa, Keniassa ja Nepalissa. Kasvavaa kehitysyhteistyötämme koordinoi nyt ensimmäistä kertaa kaksi ohjelmapäällikköä. Ulkoministeriö on antanut tunnustusta LSV:n vaikuttavalle työlle paitsi myöntämällä hanketukea uusiin hankkeisiimme, nyt myös myöntämällä järjestöllemme avustuskelpoisuuden ohjelmatuen hakuun vuosille 2022–2025.

Ohjelmatuki tarjoaisi LSV:lle nykyistä hanketukea enemmän joustavuutta ja ennustettavuutta kehitysyhteistyön suunnitteluun ja toteuttamiseen, vapauttaen vapaaehtoisten ja toimiston resursseja itse toimintaan. Ohjelmatuen ehtona on kuitenkin nykyistä merkittävästi isompi omarahoitus, joka koostuu mm. jäsenmaksuista ja lahjoituksista. Nyt on siis erinomainen hetki haastaa ystäväpiirisi mukaan Työpäivä maailmalle -kampanjaan tai ehdottaa kollegallesi LSV:n jäseneksi liittymistä. Lähetämme tämän tiedotteen mukana myös flyerin, jolla voit halutessasi helposti antaa LSV:lle näkyvyyttä vaikkapa työpaikkasi kahvihuoneessa tai kampuksesi kirjastossa. Jo oma jäsenyytesi on arvokas tuki tässä LSV:n tärkeässä kasvuvaiheessa.

Työskentely LSV:ssä on sekä toimiston, että vapaaehtoisten osalta on jo vuoden toiminut pääsääntöisesti etänä. Mukaan on liittynyt uusia kasvoja, jotka ovat tulleet tutuksi vain etäyhteyksien välityksellä. Tämä ei ole ollut este eikä hidaste hyvien ideoiden eteenpäin viemiselle – päin vastoin – koskaan ei ole ollut näin helppoa tutustua toimintaamme ja tehdä omannäköisensä vapaaehtoistyöpanos kotisohvalta käsin. Virtuaaliset uusien illat ovat osoittautuneet mukaviksi tapahtumiksi, joita aiomme järjestää säännöllisesti jatkossakin. Tiedotamme näistä facebookissa ja instagramissa. Seuraavaksi näemme ehkä kevätkokouksessa, johon olet lämpimästi tervetullut!

Line Kurki
Puheenjohtaja

LSV:n hallitus 2021 esittäytyy

Line Kurki, puheenjohtaja

Olen 28-vuotias vuonna 2020 valmistunut lääkäri. Liityin LSV:n jäseneksi lääkiksen alussa. Preklinikan jälkeen tulin mukaan tekemään LSV-tiedotetta ja sittemmin järjestön hallitukseen. Olen toiminut järjestön puheenjohtajana vuodesta 2019. LSV:n vapaaehtoiset ja henkilökunta tekevät upeaa työtä terveyden tasa-arvon edistämiseksi ympäri maailmaa. Keskeisiä tavoitteitani puheenjohtajana on kehittää järjestön toimintaa kotimaassa ja tavoittaa entistä paremmin erityisesti nuoria kollegoita. Minua kiinnostaa kulttuuriset, maantieteelliset ja tieteenalojen rajat ylittävä yhteistyö. Det går bra att kontakta mig också på svenska.

Immi Kormi, varapuheenjohtaja

Olen 41-vuotias helsinkiläinen LT, suu- ja leukakirurgi sekä yleiskirurgiaan erikoistuva lääkäri. Olen toiminut LSV:ssa opiskeluajoista lähtien. Minulle tärkeitä asioita ovat ihmisoikeudet, terveystieteet ja ilmaston- ja ympäristömuutoksen vaikutukset terveyteen.

Kati Juva

Olen 62-vuotias dosentti ja neurologian erikoislääkäri ja olen LSV:n perustajajäsen. Olen toiminut LSV:n pääsihteerinä 1990–1997 ja puheenjohtajana vuosina 1998–2009 ja 2015–2018 ja olen edelleen hallituksen jäsen. Vastuualueenani ja intohimonani on rauhantyö, erityisesti ydinaseiden vastustaminen. Olen ollut vuodesta 2012 kansainvälisen IPPNW:n (Nobel 1985) yleiskokouksen puheenjohtaja ja toimin Suomen ydinaseiden vastaisen verkoston ICAN (International Campaign to Abolish Nuclear Weapons, Nobel 2017) Finlandin toisena koordinaattorina. Olen myös Helsingin kaupunginvaltuutettu ja sosiaali- ja terveyslautakunnan jäsen. Minulla on kaksi Etiopiasta adoptoitua jo aikuista lasta ja kaksi kissaa. Harrastan kaukokirjallisuuden lukemista ja sienestystä.

Heli Salmi

Olen 39-vuotias LT, lastenlääkäri ja anestesialääkäri. LSV:n jäsen olen ollut reilun vuosikymmenen, ja hallituksessa vuodesta 2014. Vastaan terveystiikan jaostosta. Lääkärinä minua kiinnostaa vaikuttaa terveydenhuoltomme saavutettavuuden ja tasa-arvoisuuden puolesta. LSV on hyvä paikka verkostoitua tällaisista asioista kiinnostuneiden kanssa, löytää vaikuttamisen väyliä ja koettaa muuttaa maailmaa lääkärin keinoin.

Matti Parry

Olen helsinkiläinen lääkäri ja kiinnostunut terveydestä sekä yksilön että yhteiskunnan tasolla. Työskentelin viime vuodet kansanterveyden parissa maailman terveysjärjestöllä (WHO) ja nyt olen palannut klinikkaan lastentautien erikoistuvana lääkärinä. LSV:ssä olen ollut mukana opiskeluajoista lähtien ja keskittynyt enimmäkseen kehitysyhteistyöhön ja terveyspolitiikkaan.

Emma Salusjärvi

Olen neurologiaan erikoistuva lääkäri, LSV:n hallituksessa olen nyt kuudetta vuotta. Minulle lääkärinä ja LSV:n hallituksen jäsenenä tärkeää on tasarvo, terveys ja hyvinvointi, niin Suomessa kuin maailmalla sekä tulevaisuudessa yhä ajankohtaisemmiksi nousevat ympäristökysymykset osana ihmisten terveyttä. Hallitustoimen lisäksi olenkin vastannut LSV:n ympäristöön liittyvistä kysymyksistä.

Hanna Rintala

Olen 40-vuotias yleislääkäri ja ympäristökasvattaja Tuusulasta. Ympäristönsuojelu on aina ollut minulle tärkeää ja nyt vedän LSV:n ympäristöjäostoa. Lääkäreinä voimme tehdä paljon kestävästä maapallon hyväksi sekä työssä että vapaa-ajalla. Toivotan kaikki kollegat tervetulleiksi mukaan tekemään omaa osuuttamme yhteiskunnan ekologisen jälleenrakennuksen eteen!

Arto Heinonen

Toisen vuoden 35-vuotias opiskelija Helsingistä ja proviisori entisistä opinnoista. Vastuualueenani LSV:n hallituksessa on tiedotus opiskelijoille. Kiinnostukseni kohteina ovat erityisesti terveydenhuollon yhteiskunnallinen tasa-arvoisuus ja yksilöiden sosioekonomisen aseman huomioon ottaminen palveluita suunniteltaessa.

Tuuli Rämö

Olen 31-vuotias lääketieteen kandidaatti. Opiskelen Helsingin yliopistossa viidettä vuotta. Olen kolmatta vuotta mukana LSV:n hallituksessa. Olen kiinnostunut erityisesti ympäristöasioista ja ihmisoikeuksista. Harrastan lukemista, käsitöitä, talviuintia ja sienestystä.

Tuula-Maria "Tuikku" Asikainen

Olen vastikään eläkkeelle jäänyt 67-vuotias työterveyshuollon ja liikuntalääketieteen erikoislääkäri. Olen ollut LSV:n rivijäsen lähes sen alusta lähtien. Rauhan asiat ovat lähellä sydäntäni, myös yhteiskuntarauha; rauhallisen, toista kunnioittavan keskustelutavan edistäminen sekä erilaisuuden ymmärtäminen ja suvaitsevaisuus. Saamme voimaa toisistamme, kun tämä onnistuu. Luontoyhteys ja maapallomme suojeleminen ovat sydäntäni lähellä. Harrastuksina soittaminen ja kuvaaminen ja ikuinen opiskelu, aluksi nyt tähtitiede ja filosofia.

Juha Gogulski

Olen 33-vuotias LT. Erikoistun kliiniseen neurofysiologiaan Helsingissä. Olen toiminut LSV:n rauhanryhmässä opiskeluajoista lähtien. Harrastan musiikkia sekä urheilua, viime aikoina etenkin juoksemista.

Juho Heliste

Olen 33-vuotias sisätauteihin erikoistuva lääkäri Helsingistä. Valmistuin Turun yliopistosta vuonna 2016. Liityin LSV:n toimintaan Nepalin mielenterveyshankkeen jäsenenä vuonna 2013 ja toimin mm. hankkeen tiedottajana. LSV:n toiminnassa erityisesti kehitysyhteistyö on minulle tärkeää ja olen aktiivisesti mukana järjestön kehitystoiminnan kehittämisessä.

LSV:n uudet ohjelmapäälliköt

Vuonna 2021 käynnistyi useita uusia LSV:n kehitysyhteistyöhankkeita, ja samassa järjestöme on saanut kaksi uutta työntekijää. LSV:n kehitysyhteistyötä koordinoi nyt ensimmäistä kertaa kaksi ohjelmapäällikköä. Lämpimästi tervetuloa mukaan Mari ja Maritta!

Mari Laaksonen

Aloitin tammikuussa 2021 LSV:n uutena ohjelmapäällikkönä ja vastaan yhdessä vapaaehtoisten hankeryhmien kanssa tänä vuonna alkavista uusista hankkeista Beninissä, Intiassa ja Nepalissa. Olen myös mukana järjestön ohjelmakehitystyössä, varainhankinnassa ja viestinnässä. Olen taustaltani yhteiskuntatieteilijä ja utelias antropologi, ja tämän koulutuksen kautta päätenyt avustustyöhön kehitysyhteistyön ja humanitaarisen avun pariin yli vuosikymmen sitten. Olen työni kautta asunut useampia vuosia Etelä- ja Kaakkois-Aasiassa sekä Sambiassa, ja erityisesti Aasian alueella eläminen, oleminen ja ihmiset ovat muodostaneet sinne toisen kodin. Nautin vedenalaisista ja kulttuurisista sukelluksista, polkujuoksusta metsässä, lukemisesta sekä kahvikupillisista meren rannalla.

Maritta Niskanen-Tamiru

Aloitin LSV:n ohjelmapäällikkönä maaliskuun alussa Kenian ja Somalian hankkeissa. Koulutukseltani olen terveydenhoitaja-diakonissa ja viimeiset kaksi vuosikymmentä olen työskennellyt asiantuntijatehtävissä kansainvälisessä humanitaarisessa avussa ja kehitysyhteistyössä Itä-Afrikassa sekä Lähi-idän ja Aasian maissa. Sydäntäni lähellä on erityisesti äitien ja lasten terveys, tarttuvien tautien torjunta ja katastrofeihin varautuminen. Suomessa olen osallistunut mm. poikkeusolojen terveydenhuollon maisterin tutkinnon suunnitteluun ja viimeiset puoli vuotta työskentelin koronaneuvontatyössä.

LSV:n ihmisoikeusperustainen asiantuntijatyö antaa mielestäni hyvän pohjan laadukkaitten, kattavien terveyspalvelujen kehittämiseen, terveys- ja ilmastopolitiikkaan vaikuttamiseen sekä yhteiskuntarauhan edistämiseen niin kotimaassa kuin maailmalla.

IPPNW kokoontui virtuaalisesti

"Please put your microphone on when speaking, remember to mute it when not. Ask permission to talk in the chat writing "stack", we are too many to use the 'raise hand' function. Sorry, this program does not allow too many videos, so turn your camera off..." Tuttua tekniikkaa nykyisin kaikille (ainakin suomeksi), ei olisi sujunut vuosi sitten. Nyt enimmillään 85 osallistujaa 37 eri maasta (ja kailta aikavyöhykkeiltä) toimi erittäin kurinalaisesti ja tottuneesti virtuaaliympäristössä. Vaikka kamera oli päällä enimmäkseen vain puhuessa, tuli kokouksessa silti tunne yhteenkuuluvaisuudesta. Oli ihanaa "nähdä" monia vanhoja tuttuja.

IPPNW (International Physicians for the Prevention of Nuclear War) perustettiin 40 vuotta sitten, ja LSV tämän jäsenjärjestönä vajaa kaksi vuotta myöhemmin. IPPNW aloitti toimintansa kylmän sodan aikana ja laajeni todella isoksi kansalaisliikkeeksi, jonka kongresseihin osallistui tuhansia lääkäreitä. Berliinin muurin kaaduttua ja uusien globaalien uhkien, kuten ilmastonmuutos ja luontokato, voimistuttua, väheni mielenkiinto ydinaseisiin. Kun

ydinsodan uhka 2000-luvun alussa taas nousi, perustettiin IPPNW:n aloitteesta laajapohjainen ICAN (International Campaign to Abolish Nuclear Weapons). Paljon on saatu aikaan. YK:ssa hyväksyttiin kesällä 2017 ydinasekieltosopimus, joka astui voimaan tämän vuoden tammikuussa.

IPPNW:hen kuuluu edelleen lääkäreitä ja lääketieteen opiskelijoita yli 50 maasta. Meillä piti olla maailmankongressi Mombasassa, Keniassa toukokuussa 2020, mutta se jouduttiin tietenkin peruuttamaan pandemian vuoksi. Koska järjestön täytyy kuitenkin pyöriä (tehdä päätöksiä strategiasta ja valita uusi johto), järjestettiin 23.–24.3. IPPNW:n historian ensimmäinen virtuaalinen International Councilin kokous. Tämä on järjestön ylin päättävä elin, jossa kaikki paikalliset "LSV:t" ovat edustettuna ja joka normaalisti kokoontuu kongressien yhteydessä 2–3 vuoden välein. Koska minä olen tämän Councilin Speaker eli puheenjohtaja, oli minulla aika jännittävät paikat tähän valmistautumisessa ja kokouksen vetämisessä.

International Councilin etäkokous, kuva Kati Juva

”Nyt on aika saada lisää allekirjoituksia ydinasekieltosopimukseen, ja jatkaa dialogia ydinasevaltojen kanssa. Nekin maat, jotka eivät sopimusta ole allekirjoittaneet, kutsutaan tarkkailijoiksi sopimusosapuolten kokoukseen ensi tammikuussa” kertoi meille itävaltalainen diplomaatti Alexander Kmentt, joka tulee toimimaan tuon kokouksen vetäjänä Wienissä. Ruotsi on jo ilmoittanut osallistuvansa tarkkailijana ja yritämme kovasti saada Suomenkin mukaan.

”Ydinaseiden ja ydinsodan uhka ovat edelleen suurin ihmiskunnan terveyttä uhkaava vaara. On olennaista, että keskustelun painopiste on siirtynyt ’puolustuksellisista’ näkökulmista, megatonneista ja ohjusten kantomatoista ydinaseiden humanitaarisiin vaikutuksiin” painottivat Punaisen Ristin kansainvälisen komitean (ICRC) edustajat Helen Durham ja Magnus Løvdal.

Henkilövalintojen osalta IPPNW:lle valittiin jälleen neljä co-presidenttiä, Arun Mitra Intiasta, Sally Ndung’u Keniasta, Carlos Umaña Costa Ricasta ja Tilman Ruff Australiasta. Arun on ainoa, joka on ydinasevaltiosta, ensimmäistä kertaa joukossa ei

ole ketään kummastakaan ”supervallasta”. Toki USA ja Venäjä ovat edustettuina sekä alueellisten varapresidenttien että hallituksen jäsenten kautta. Minä en jatka Councilin puheenjohtajana, mutta tulini valituksi vielä hallitukseen. Kokonaisuudessaan hallitus nuortui ja naisistui selvästi, mikä on todella upeaa.

Maailma muuttuu. Osallistujien alueellinen jakauma oli laajempi kuin vuosikymmeniin – myös kaukana ja köyhemmissä maissa asuvat pääsivät osallistumaan. Sekä demokratia että ilmasto kiittävät. Vaikka maailmankongressejakin vielä tulee (odotan kovasti pääseväni Mombasaan tapaamaan ihmisiä ihan oikeasti) niin varmasti jatkamme sekä hallituksen että Councilin kokouksia myös virtuaalisesti. Meillä on työ tehtävänäme, mutta IPPNW on vahva ja aktiivinen, joten uskon että saavutamme vielä unelmamme – ydinaseetoman maailman.

Kati Juva

Kati Juva puheenjohtamassa kokousta, kuva Almaz Juva

Kuuntelusta se alkaa – yhteiskuntarauhan hanke

Suomi on valittu YK:n Maailman onnellisuusraportissa ykkössijalle jo neljättä kertaa peräkkäin. Kun huomioidaan bruttokansantuote, korruptio, terveys, hyvinvointi, sosiaaliset tukiverkostot ja myös onnelliset tunteet, hymy, nauraminen ja nautinnon kokeminen, olemme hyvällä mallilla. Ehkä pidämme näitä ihan itsestäänselvyyksinä. LSV:n monet hankkeet kohdistuvatkin maihin, joissa asiat ovat huonommin.

Suomi on kuitenkin muuttumassa erään tärkeän seikan suhteen, nimittäin keskustelukulttuurimme. Suomalaisia yllätti vuonna 2018 tieto, että Euroopan Unionin (EU) vertailussa Suomi oli Euroopan rasistisin maa. Enää ei kyse ole vain siitä, että yksittäiset ihmiset, lääkärinkin, ovat niin väsyneitä nettihäirintään, etteivät monet jaksakaan enää yrittää asiallisia keskusteluja sosiaalisen median alustoilla. Eduskunnassa tehdyn kyselyn mukaan jopa poliitikotkin ovat vähentäneet julkisia keskusteluja epäasiallisen tai uhkaavan palautteen takia. Huonoa käyttäytymistä on alettu pitää niin tavallisena, että tuntuu siltä kuin ei muistettaisi osan siitä olevan laitonta. Helmikuussa 2021 Suomi sai EU:lta muistutuksen, että se ei ole huomionut lainsäädännössään riittävästi vihapuheen ja muukalaisvihan kitkemistä yhteiskunnasta ja Suomella on kaksi kuukautta aikaa kertoa, miten aiotaan toimia epäkohtien korjaamiseksi.

Suomalainen yhteiskunta tarvitsee hyvää, rakentavaa, toinen toistaan ymmärtävää keskustelua jotta edelleen voisimme hyvin, pysyisimme terveenä ja yhteiskuntamme pysyisi toimivana. Mielentämyskyky, eli kyky ymmärtää oman ja toisen mielen sisältöä on edellytys sille, että pystymme keskustelemaan rakentavalla tavalla ja hyväksymään erilaiset mielipiteet. Jos kyky kuulla ja ymmärtää muita on puutteellinen, erimielisyydet lisäävät kuormittumista ja sairastuvuutta sekä fyysisesti

että psyykkisesti. Pahimmillaan repivä keskustelu uhkaa yhteiskuntarauhaa ja demokratiaa, kun ei häirinnän pelossa enää keskustella.

LSV:n uudessa yhteiskuntarauhaa edistävässä hankkeessa Kuuntelusta se alkaa (KUU) pureudutaan tämän ilmiön syihin ja etsimme keinoja käyttää omaa, sekä yhteistyökumppaniksi pyydytysten Psykologin sosiaalinen vastuun (PSV) psykologien osaamista sen ratkaisemiseksi. Lääkäreinä olemme asiantuntijoita ihmisen kokonaishyvinvointiin liittyvistä seikoista. Psykologit ovat mielenterveyden erityisosaajia. Tulisitko sinäkin vapaaehtoisuuteen mukaan? Yhdessä muodostamme hyvän tiimin viedä asiaa eteenpäin sekä kollegoille, että suurelle yleisölle KUU-hankkeen myötä.

Hankkeessa jaetaan asiantuntijaosaamista mielen-
tävään keskusteluun sekä inspiraatiota ja mallia siihen podcastien ja blogikirjoitusten avulla. Meidän on myös tarkoitus lähteä myöhemmin kierrokselle suurimpiin kaupunkeihin ja tarjota näin mahdollisuus kokea itse erilainen, hyvän, mielen-
tävän keskustelun hetki eri mieltä olevan kollegan kanssa. Hyvä keskustelu kun alkaa aina itsestä ja ajattelemme, että jäsenistömme kautta se lähtee luontevasti leviämään omaan työhön, työpaikoille ja yhteiskuntaamme.

KUU-hankkeeseen kootaan yhteistyökumppaneita ja laajaa asiantuntemusta esimerkiksi psykiatrian, terapiatoiminnan ja filosofian alalta unohtamatta taiteitakaan. Olemme mukana YLE:n ja Erätauko -säätien viisivuotisessa kampanjassa Hyvin sanottu – Bra sagt. Kunnioittavasti keskustele-
va Suomi, 150 siihen osallistuvan yhteistyötahon kera osana laajaa muutosvoimaa. Niin tummat pilvet väistyvät ja KUU loistaa.

Teksti ja kuva: Tuikka Asikainen

“Caught in crossfire: health care workers’ experiences of violence in Syria” – kvalitatiivinen tutkimus terveydenhuoltoalan ammattilaisten kokemuksista Syyrian sodassa

Väkivalta on yksi suurimmista haasteista lääketieteellisen avun tarjoamisessa väestölle tämän päivän konflikteissa. Hoitohenkilökuntaa vangitaan ja kidutetaan tai pakenee väkivaltaa, ja osaavista ammattilaista on pulaa. Lääkkeiden saanti heikkipä ja tai jopa loppuu kokonaan ja ambulanssien liikkumista rajoitetaan. Samanaikaisesti väestön hoidontarve lisääntyy merkittävästi erilaisten konfliktin liittyvien tapahtumien takia. Tilanne johtaa lisääntyneeseen sairastuvuuteen ja kuolleisuuteen.

Syyrian sota on nyt kestänyt kymmenen vuotta. Tänä aikana siviiliväestö on joutunut kokemaan niin kemiallisia aseiskuja iskuja kuin myös Islamilaisen valtion eli ISISin bruttaalin väkivaltaan perustuvan hallinnon. Kärsimys on mittaamaton. Kuitenkin yksi merkittävistä Syyrian sodalle leiman antavista piirteistä on terveydenhuoltoon kohdistettu väkivalta. Jo heti sodan alkuaikoina hoitohenkilökuntaa pidätettiin työtehtävissä heidän hoitaessaan hallituksen vastaisissa mielenosoituksissa loukkaantuneita ihmisiä. Tilanteen muuttuessa yhä enemmän alueellisesta aseellisesta selkkauksesta kohti kansainvälistä kriisiä, myös terveydenhuoltoon liittyvä väkivalta syveni. Syyrian hallitus yhdessä Venäjän kanssa on vastuussa useista sairaaloihin osuneista ilmaiskuksista.

Maan jakautuessa useiden eri taisteluun osallistuneiden osapuolten kesken, joutui terveydenhuoltohenkilöstö ahtaalle myös ISISin sekä muiden aseellisten ei-valtiollisten toimijoiden takia. Huolimatta henkeä uhkaavista vaaroista, moni terveydenhuoltoalan ammattilainen jatkoi työtään keskellä taistelevia osapuolia.

Conflict, Health and Survival -lehdessä julkaistu artikkeli “Caught in crossfire: health care workers’ experiences of violence in Syria” on vertaisarvioitu

kvalitatiivinen tutkimus, johon on haastateltu Syyriassa työskennelleitä terveydenhuoltoalan ammattilaisia (=25) vuosina 2016–2017. Tutkimus kuvailee oloja, joissa ammattilaiset ovat työskennelleet Syyrian jo nyt vuosikymmenen kestäneessä sodassa. Työn tarkoitus on tuoda esille terveydenhuoltoon kohdistuvaa väkivaltaa ja luoda pohja toimintastrategialle sen suojelemiseksi. Artikkelin myös antaa Syyriassa työskennelleille ammattilaiselle äänen ja mahdollisuuden kertoa kokemuksistaan tilanteesta, johon yhdenkään ihmisen ei pitäisi joutua.

Agneta Kallström FM, Itä-Suomen yliopisto, terveystieteiden tiedekunta

Artikkelin muut kirjoittajat: TtT Häkkinen Mikko (Laurea University of Applied Sciences), MPH, B.SC in Dentistry al-Abdulla Orwa (Itä-Suomen yliopisto, terveystieteiden tiedekunta), professori Juusola Hannu (Helsingin yliopisto, humanistinen tiedekunta) & professori Kauhanen Jussi (Itä-Suomen yliopisto, terveystieteiden tiedekunta)

Kallströmin väitöskirjatyötä tukee Kordelin säätiö

Lääkäreitä ja terveydenhuollon henkilökuntaa hoitamassa loukkaantuneita kapinallisia ja siviilejä Aleppossa 2012. Kuva: Scott Bob

Ge läkande utrymme

Det mänskliga livet är en märklig företeelse. Inte bara medicinskt. Med sitt inneboende krav på att vi tar oss an det, är det en besvärlighetens gåva. Vi hittar oss i en kropp, i en familj, i en värld varav ingendera vi valt. Vi är bara satta dit. Vi känner att vi är, men står relativt okunniga inför vad, eller vem. Vi föds liksom in i en fråga. Allt som sker såväl yter som inom oss tolkas genom det filter som är vi och ger upphov till tankar, känslor och konflikter som vi inte kommer undan att på ett eller annat sätt förhålla oss till.

Det som bistår oss med de mest grundläggande och därmed de kanske mest utmanande livsfrågorna är den egna utvecklingen. Barndomen kan därför sägas vara vår första chans att göra oss en tillfredsställande begriplighet av varandet. Den andra chansen är tonåren, den tid då frågorna aktualiseras med förnyad kraft och nya försök till lösning. Tredje chansen brukar man tillskriva psykoterapi.

Thales (ca 625 f. Kr), den filosof som allmänt omnämns som den första filosofen, lär ha sagt "det svåraste i livet är att känna sig själv" och vid sidan om att det sannolikt är sant kunde man, givet att man är så morsk att man tillåter sig en placering i jämnhöjd med Thales, tillägga "men dock det viktigaste". För att hålla oss levande och friska behövs en så fri och öppen dialog med oss själva och vårt inre som möjligt. I annat fall riskerar vi att fastna i symptom och illamående.

Den egna inre dialogen har som förlaga relationen till en annan människa. Platsen inom oss där reflekterandet äger rum är en direkt motsvarighet till utrymmet mellan två människor. Vägen till terapi är en annan kolumn, men att minnas för den läkare som kanske är den förste att möta människan

i nöd är det där med utrymmet. Det är det mest läkande man kan ge — att låta människan berätta. Där och då blir fröet till utrymmet till och det kan utgöra hela skillnaden för det som händer sedan.

Den enskilde individens välmående är viktigt i sig själv men också betydelsefullt för samhällets och världens välmående. Allt hänger ihop, det är bara fråga om nivåskillnader.

Sofia Nyberg

Psykolog, psykoterapeut

Ympäristön ja terveyden win-win lapsiperheissä

Neuvola on lapsiperheille tärkeä tuki, jossa voidaan kohdata myös perheiden ilmastohuoli ja antaa tukea kestäviin elämäntapoihin. Terveystenhoitajat ja perheet kokevat mielekkääksi yhdistää kestävyysteemat terveyden edistämiseen. Tämä kävi ilmi LSV:n koordinoimassa neuvolakokeilussa Lahden Ahtialan neuvolassa syksyllä 2020 (Kuntien ilmastoratkaisut -ohjelma). Kokeilussa käsiteltiin kompleksisia ympäristökysymyksiä kokonaisvaltaisesti Helsingin yliopiston Kudelma-verkoston ympäristö- ja kestävyysasiantuntijoiden ja neuvolan terveydenhoitajien yhteisissä työpaikoissa, joista yhdessä mukana olivat myös Ahtialan asiakasperheitä. Kokeiluun sisältyi myös liikkumisen ja ruokavalion tukemiseen kehitetyt sovellukset, joiden todettiin kaipaavan lisäkehitystä kestävien elämäntapojen tukemista varten.

Kokeilu oli onnistunut ja hanke sai ympäristöministeriöltä jatkorahoitusta, jonka avulla kestävien, ympäristöystävällisten elämäntapojen tuki saadaan integroitua koko Lahden perhekeskuksen käyttöön pioneerina Suomessa ja kenties koko maailmassa. Nyt tämän kevään aikana hankkeessa kehitetään neuvolan asiakastyötä ohjaavaa käyntirunkoa terveydenhoitajien ja kestävyysasiantuntijoiden yhteisessä työryhmässä helpottamaan ympäristö- ja kestävyysasioiden esille ottamista perheiden kanssa. Koko perhekeskuksen henkilöstö koulutetaan syksyllä 2021 uudistetun käyntirungon käyttöönottoa varten.

Hanketta kohtaan on ilmennyt kiinnostusta valtakunnallisesti. Kestävyysteemaa pyritään tämän hankkeen inspiroimana jatkossa sisällyttämään myös THL:n lasten ja nuorten terveyden edistämisen oppaisiin ja suosituksiin. Lahden neuvoloiden kestävyystyötä esitellään syksyllä 2021

kansainvälisessä Planetary Health -kongressissa Lahdessa (8.–10.11.) ja kansallisilla neuvolapäivillä.

Vaikka suuret linjat ovat päättäjien ja elinkeinoelämän harteilla, niin pienilläkin teoilla on merkitystä ja positiivisten win-win-tilanteiden esille nostaminen luo toivoa ja toimintakykyä kestävyyskriisin aikana. Sitähän terveydenhuollon työ on: toivon ja toimintakyvyn edistämistä ja sen varmistamista, että lapsilla on tulevaisuudessa hyvä olla.

Teksti: Hanna Rintala ja Jaana Laisi

Kuva: Hanna Rintala

HUMUS – Terveydenhuolto rakentamassa kestävää tulevaisuutta

*Miten ihminen liittyy muuhun luontoon?
Miten ihmisen hyvinvointi liittyy koko luonnon hyvinvointiin?
Miten terveydenhuolto liittyy ympäristökysymyksiin?*

Ihmisen hyvinvointi on täysin riippuvainen maapallon ekosysteemien elinvoimaisuudesta. Tämä riippuvuus on helppo unohtaa terveydenhuollon arjen keskellä, eivätkä nykyiset toimintatavat ja rakenteet erityisesti tue sen huomioimista. Ennestään kuormitetuille terveydenhuollon ammattilaisille tieto ympäristökriisistä voi olla myös liikaa, joten on ymmärrettävää, että tältä tiedolta voidaan haluta suojautua esimerkiksi strategisen tietämättömyyden keinoin.

LSV on kumppanina Nesslingin säätiön rahoittamassa Helsingin yliopiston Kokonaisvaltaisen ja kestävän systeemisen muutoksen Kudelma -verkoston (Helsingin yliopisto, Ekosysteemit ja ympäristö -tutkimusohjelma) kolmivuotisessa HUMUS-tutkimushankkeessa. Hankkeen tavoitteena on terveydenhuollon aktiivinen osallistuminen yhteiskunnan ekologiseen jälleenrakennukseen. Hankkeessa kehitetään kokonaisvaltaisen kestävän hyvinvoinnin mallia helpottamaan ihmisen huomioimista osana luontoa ja tunnistamaan riippuvuutta maapallon ekosysteemeistä.

Hanke on poikkitieteellinen, kokonaisvaltaista ajattelua hyödyntävä ja uusia yhteyksiä luova. Sen johtajana toimii LT, LuK Jaana Laisi, jolla on sekä lääketieteen että kestävyystieteen asiantuntemus. ”HUMUS-hanke yhdistää ympäristö- ja kestävyystieteen ja terveydenhuollon asiantuntijuuden palvelemaan kaikkien hyvinvointia. Hankkeessa nähdään jo nyt, miten tärkeää vuoropuhelu ja yhteiskehittäminen eri tieteenalojen kesken on ja miten huikeita mahdollisuuksia tästä avautuu. Aktiivinen vuoropuhelu terveydenhuollon ja ympäristö- ja kestävyysasiantuntijoiden välillä on

tärkeää toimia molempiin suuntiin. Terveydenhuollon ammattilaisilla on paljon annettavaa ihmisen terveyden ja hyvinvoinnin huomioimiseen ympäristö- ja kestävyysratkaisuissa”, Laisi kertoo.

HUMUS-hankkeessa nähdään tärkeänä tuoda ympäristö- ja kestävyystietoa ammattilaisten käyttöön sopivissa annoksissa ja turvallisessa ympäristössä. Työpajatyöskentelyn avulla ammattilaiset voivat luoda ajattelussaan yhteyksiä ihmisen ja muun luonnon hyvinvoinnin välille ja tunnistaa tällaisessa oivaltamisessa piilevät voimavarat.

Hankkeen kaksi kertaa syys- ja kevätkaudella koontuvaan asiantuntijapaneeliin rekrytoidaan kehittämistä kiinnostuneita terveydenhuollon ammattilaisia. Ota yhteyttä jaana.laisi@helsinki.fi tai hanna.rintala@lsv.fi jos kiinnostuit! Hankkeen nettisivut: <https://blogs.helsinki.fi/humusproject>

Hanna Rintala, LL

Sidonnaisuudet: Apuraha, Humus-hanke (Maj ja Tor Nesslingin säätiö)

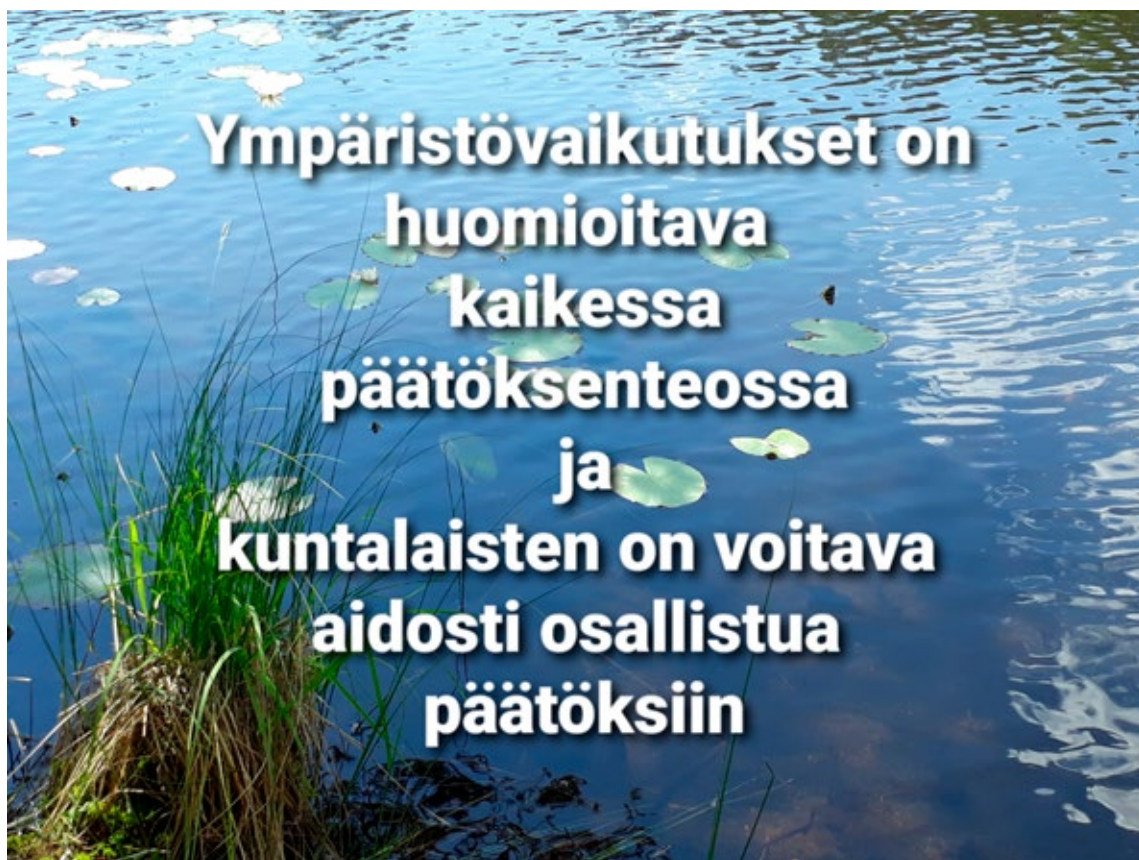

Ilmastolääkärit ja LSV vaikuttavat ilmaston ja ympäristön puolesta

Kaikki suuret ja monet pienemmätkin suomalaiset lääkärijärjestöt olivat LSV:n johdolla mukana julistamassa ilmastohätätilan 7.1.2021. Sen inspiroimana ja kesän kuntavaaleja odottaessa Ilmastolääkärit-verkosto kokosi neljä keskeistä kuntavaaliteemaa, joilla vaikutetaan kunnissa myönteisesti sekä ympäristöön että terveyteen. Teemoista viestitään LSV:n somekanavissa ja lähestytään ehdokkaita puoluetuimistojen kautta.

Ympäristöjaosto on lisäksi järjestänyt yhteydenoton ympäristöministeri Krista Mikkoseen ja tulevaan sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkiseen. Näissä tapaamisissa tuodaan esille ilmastohätätilan julistuksen teemoja, vedotaan tehokkaiisiin toimiin ja ilmaistaan verkoston tukea päättäjille vaikeissa päätöksissä.

Lue lisää kuntavaaliteemoista LSV:n nettisivuilta, facebookista ja Instagramista!

Millainen ilmastolääkäri sinä olet?

Valitse vaihtoehdoista ja liity ilmastolääkäreiden joukkoon!

Haluan vaikuttaa! Harmittaa kun kestävyystyö yhteiskunnassa etenee niin hitaasti. Lääkärinä tiedän että pystyn vaikuttamaan, joten liityn muihin vaikuttajiin ja uskallan puhua kestävyiden puolesta vaikka johtajille.

Välitän tunteista! Tiedän omakohtaisesti, että ympäristökriisi aiheuttaa ahdistusta ja monenlaisia tunnereaktioita. Haluan sekä omalla toiminnallani että yhteistyöllä lisätä ihmisten toimintakykyä ympäristökriisin aikana.

Innostun terveellisistä ja kestävästä elämäntavoista! Haluan noudattaa niitä itse ja välittää tietoa sekä työn kautta että muussa elämässäni. Kasvispainotteinen ruoka ja hyötyliikunta, siinä se.

Luonnonystävä! Rakastan koko luonnon kirjoa ja haluan auttaa säilyttämään sen. Viihdyn rauhoittavissa metsissä. Tiedän että ihminen tarvitsee muuta luontoa sekä psyykkiseen että fyysiseen hyvinvointiinsa.

Kokonaisvaltaisten ja kompleksisten kokonaisuuksien osaaja! Ymmärrän että kestävyyskriisi ja sen ratkaisut ovat monimutkaisia ja parhaaseen tulokseen päästään mahdollisimman kokonaisvaltaisella ajattelulla. Lääkärinä olen tottunut ottamaan laajoja kokonaisuuksia haltuun, ja tätä voin hyödyntää myös ympäristökriisin kohtaamisessa.

Halukas oppimaan! Koen että ympäristöasioissa on paljon, mitä en tiedä. Olen monesta asiasta kiinnostunut, mutta joskus pelkään etten osaa tarpeeksi. Tosiasiassa riittää että välitän ja olen kiinnostunut.

Työmyyrä! En vielä tiedä mitä tekisin ympäristön ja kestävyiden eteen, mutta toteutan mielelläni pieniä projekteja, jos idea ja suunnitelma on jo valmiina.

Ideanikkari! Minulla on toimintatarmoa ja ideoita mutta tarvitsen porukkaa kenen kanssa voin edistää asiaa.

Liity Ilmastolääkärit-facebookryhmään ja LSV:n ympäristöjaoston sähköpostilistalle lähettämällä sähköpostia: hanna.rintala@lsv.fi

Teksti: Hanna Rintala

Kuva: Mira Mäkelä

Vähemmistöön kuuluminen on terveysriski

Suomalainen yhteiskunta rakentui pitkään normille, jossa kansalainen on valkoinen, kristitty, hetero, cissukupuolinen, puhuu suomea tai ruotsia, eikä ole vammainen tai neurokirjolla. Edistystä tapahtuu ja vastareaktioista huolimatta suunta on oikea – kohti moninaisuuden normalisoitumista. Yhteiskunnan rakenteiden muutokset, kuten tasa-arvoisen avioliittolaki, eivät takaa yhtä nopeaa asenteiden muutosta. Vähemmistöt kohtaavat syrjintää, leimaavia asenteita ja jopa väkivaltaa. Kokemukset muuttavat ihmisen omakuvaa ja syrjintä voi muuttua myös sisäistetyksi. Näistä aiheutuva ylimääräinen ja krooninen kuormitus voi sairastuttaa ihmisen. Mekanismeja kutsutaan vähemmistöstressiksi.

Vähemmistöstressin käsite on alun perin luotu selittämään suurempaa fyysistä ja psyykkistä sairastavuutta sateenkaari-ihmisillä eli seksuaali- ja sukupuolivähemmistöillä. Sitä voidaan soveltaa myös muihin vähemmistöihin, joilla on yhteinen kokemus yhteiskunnan negatiivisesta suhtautumisesta. Eri vähemmistöt kohtaavat syrjintää eri tavoin. Esimerkiksi ihonväri näkyy ulospäin ja lisää riskiä suoralle syrjinnälle. Toisaalta muunsukupuolinen ihminen voi kohdata rakenteellista syrjintää virastoissa, kun sukupuolimerkintöjä on vain kaksi. Vammaiset ja autistiset ihmiset taas joutuvat kohtaamaan päivittäin ympäristön esteellisyyttä. Kun ihminen kuuluu useampaan eri vähemmistöön, hän voi tulla syrjityksi eri ominaisuuksiensa takia, jolloin kuormituskin kasaantuu.

Eroista huolimatta syrjinnän vaikutukset terveyteen ovat samoja: enemmän mielenterveyden ongelmia ja fyysisiä sairauksia kuin muulla väestöllä. Masennus- ja ahdistusoireilun takana voivat olla kipeät ja traumaattiset kokemukset. Korkea verenspaine voi olla seurausta jatkuvasta stressistä, kun syrjitty joutuu elämään alituisesti varuillaan. Olisiikin tärkeää, että syrjintä otettaisiin paremmin huomioon terveyshaasteiden taustatekijänä.

Vähemmistöön kuuluvan potilaan palveluiden saatavuuteen voivat vaikuttaa esimerkiksi kielelliset, kulttuuriset tai oikeudelliset asiat. Vieraskielisten voi olla vaikeaa ymmärtää saamiaan ohjeita. Pakolaiset ovat oikeudellisesti hyvin eri asemassa terveydenhuollossa verrattuna muihin. Transnuoret eivät välttämättä saa tarvitsemaansa hoitoa lainkaan. Taustalla voi myös olla pelko. Kun ihminen kohtaa syrjintää elämässään, hän alkaa olettaa niin tapahtuvan jatkossakin. Potilas voi vältellä hoitoon hakeutumista, koska pelkää tulevansa syrjityksi terveydenhuollossa. Oletus on toisinaan täysin aiheellinen. Esimerkiksi seksuaalivähemmistöt olivat pitkään lääketieteen näkökulmasta patologisoitu ihmisryhmä. Sukupuolivähemmistöt ovat tätä valitettavasti vielä edelleenkin.

Avoin ja suora yhdenvertaisuuden ja moninaisuuden kuuluttaminen on tärkeää. Jos ympäristössä on merkkejä turvallisesta ja esteettömästä tilasta, vähemmistöön kuuluva potilas uskaltaa

Kuva: Nico Vehmas

todennäköisemmin hakeutua palveluiden pariin ja olla avoin omista asioistaan. Tämän takia esimerkiksi sateenkaariliputukset tai "syrjinnästä vapaa alue" -kyltit ovat niin merkityksellisiä. Lääkärillä on hyvät mahdollisuudet opetella moninaisuuden kohtaamista, sillä vastaanotolle asteelee ihmisiä kaikista taustoista. Kun lääkäri kohtaa moninaiset ihmiset yksilöinä, hän myös hoitaa potilaitaan paremmin.

Onni Jaskari, LK

Kirjoittaja on tehnyt syventävän tutkielman työnään artikkelin seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen vähemmistöstressistä ja sen terveysvaikutuksista.

Intiassa tartutaan seksuaalisen väkivallan syihin

Ulkoministeriö on myöntänyt LSV:lle yli 550 000 euroa valtionavustusta seksuaalisen väkivallan ehkäisyyn Intiassa vuosiksi 2021–2024. Hanke toteutetaan Bahaichin maaseutupiirikunnassa Uttar Pradeshissa ja Jaipurissa Rajasthanissa. Paikallisena järjestönä toimii LSV:n pitkäaikainen kumppani MAMTA (Health Institute for Mother and Child), joka on työskennellyt äitiys- ja lapsi -terveyden sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistämisellä yli 30 vuoden ajan.

Hankkeen keskiössä ovat erityisesti 15–24-vuotiaiden seksuaaliterveys ja -oikeudet. Nuoriin panostamalla voidaan vaikuttaa naisten ja tyttöjen oikeuksien toteutumiseen tulevaisuudessa.

Erityisesti tyttöihin ja naisiin kohdistuva seksuaalinen väkivalta Intiassa on viime vuosina herättänyt kansainvälistä huomiota. The National Family Healthin teettämän tutkimuksen mukaan jopa kolmannes 15–49-vuotiaista naisista on kokenut väkivaltaa. Tosin valtaosa naisiin kohdistuvista väkivaltarikoksista jää raportoimatta.

Intiassa seksuaaliselle väkivallalle altistaa erityisesti syvään juurtunut epätasa-arvo. Seksuaalinen väkivalta estää tyttöjen ja naisten osallistumisen turvalliseen yhteiskunnalliseen elämään ja täten lisää naisten haavoittuvuutta ja syrjintää entisestään.

Seksuaalinen väkivalta vahvistaa patriarkaalisia normeja yhteiskunnassa. Haitallisiin sukupuolinnormeihin tarttumalla voidaan tutkimusten mukaan ehkäistä seksuaalista väkivaltaa. Hankkeen yhtenä tärkeimmistä tavoitteista onkin haastaa vääristyneet sukupuolinnormit.

Hankkeen aikana tehdään tiivistä yhteistyötä eri viranomaisten kanssa, mukaan lukien terveydenhuollon ammattilaiset ja poliisi, jotta he voisivat tarjota parempaa apua seksuaalista väkivaltaa kokeneille. Hankkeessa myös tuetaan paikallisia järjestöjä ja toimijoita tunnistamaan seksuaalista väkivaltaa. Lisäksi MAMTA järjestää lukuisia tapauksia viranomaisten ja eri yhteistyötahojen kanssa. Tavoitteena on tunnistaa tehokkaita seksuaalisen väkivallan ehkäisyn strategioita.

Heidi J. Saarinen

Kuva: MAMTA

työpäivä maailmalle

kehitysyhteistyö

Vuoden 2021 Työpäivä maailmalle -kampanjan teemana nuorten seksuaalioikeudet Intiassa

Työpäivä maailmalle on Lääkärin sosiaalinen vastuu ry:n jokavuotinen kampanja, jossa haastamme sinut osallistumaan kehitysyhteistyöhömmme lahjoittamalla yhden työpäivän palkkaa vastaavan summan. Kampanjan teemana 2021 on nuorten seksuaalioikeudet Intiassa.

Vuonna 2021 LSV tekee terveyssektorin ihmisoikeusperustaista kehitysyhteistyötä lisäksi Beninissä, Keniassa, Nepalissa ja Somaliassa yhdessä paikallisten kumppanijärjestöjen kanssa. Hankkeet rahoitetaan ulkoministeriön avustuksella, joka edellyttää 7,5 % rahallista omarahoitussuutta. Työpäivä maailma -kampanjan tuotot ovat tärkeä osa tätä budjettia, jonka volyymi on kasvanut merkittävästi uusien vuonna 2021 alkaneiden hankkeiden myötä.

Kampanjaan voi osallistua juuri oman tilanteeseen sopivalla summalla, ja jokainen lahjoitus on arvokasta tukea LSV:n ihmisoikeusperustaiselle kehitysyhteistyölle. Osallistu kampanjaan helposti nettissä osoitteessa lsv.fi/lahjoita (oheinen QR-koodi) tai MobilePaylla numeroon 58783, ja haasta mukaan työkaverisi. Riippumatta työpäiväsi sisällöstä, tänään voit puolustaa nuorten seksuaalioikeuksia!

Laboratoriokoulutusta verenmyrkytysten hoidon parantamiseksi Beninissä

Verenmyrkytys on yksi maailman yleisimmistä kuolinsyistä sekä aikuisten että lasten keskuudessa johtaen vuosittain jopa 11 000 kuolemaan. Huonoin tilanne on nimenomaan köyhimmissä maissa kuten Saharan eteläpuolisessa Afrikassa, joissa terveydenhoito on puutteellinen. Ilman kunnollista diagnosointia verenmyrkytykset hoidetaan vääränlaisilla tai riittämättömillä antibiooteilla, mikä voi johtaa antibioottiresistenttien bakteerien kehittymiseen, jotka vuorostaan aiheuttavat omat haasteensa terveydenhuollolle. Verenmyrkytyksen hoito sen sijaan oikein valituilla antibiooteilla nostaa todennäköisyyttä selviytyä hengissä 10 prosentilla per hoitotunti. Jo yksi ammattimainen veriviljely ja antibiootin valinta voi siis pelastaa ihmishengen.

Tästä lähtökohdasta LSV aloitti tammikuussa 2021 Quality Laboratory Testing -hankkeen Beninissä. Hankkeen päämääränä on parantaa veriviljelyn tasoa ja tehostaa antibioottiresistenttien bakteerien tunnistamista koulutuksen avulla. Ulkoministeriö on myöntänyt hankkeelle hanketukea vuosille 2021-2022.

Alkuperäisen suunnitelman mukaista suomalaisten asiantuntijoiden matkustamista Beniniin jouduttiin COVID-19-pandemian takia lykkäämään, joten koulutukset aloitetaan videon välityksellä suoraan Helsingin yliopistolta Abomey-Calavin yliopistolle. Koulutuksiin osallistuvat 10 beniniläistä mikrobiologian asiantuntijaa välittävät osaamistaan ja kouluttavat lisää paikallisia työntekijöitä. Tarkoituksena on kouluttaa yhteensä 50 beniniläistä laboratoriotyöntekijää 24 eri laboratoriosta. Hankkeesta tulevat hyötymään kaikki beniniläiset,

joiden joko oma tai läheisen elämä voi pelastua parantuneen taudinaiheuttajadiagnostiikan ansiosta. Tämä käsittää jopa satojatuhansia ihmisiä.

Benin on LSV:lle uusi hankemaa, mutta monet hankkeen tai LSV:n asiantuntijoista ovat aiemmin työskennelleet Beninissä tai Länsi-Afrikassa. Anu Kantele yhdessä Villa Karon kanssa järjesti Beninissä ripulirokotetutkimuksen vuosina 2017–2019, ja suomalais-länsiafrikkalaisessa AMRIWA-tutkimushankkeessa toimivat Kaisa Haukka ja Abomey-Calavin yliopisto, jotka ovat nyt yleishyödyllisen organisaation CeRADISin lisäksi Beninin veriviljelyhankkeen yhteistyökumppaneita. Tutkimuksen sijaan tämän uuden koulutushankkeen pääasiallisena tavoitteena on vaikuttaminen paikallisten laboratoriotyöntekijöiden ja sepsispotilaita hoitavan hoitohenkilökunnan ammattitaidon parantaminen ja myös paikallisten ihmisten osallistaminen valistuksen keinoin.

Hanke käynnistettiin virallisesti tammikuussa paikallisten laboratoriotyöntekijöiden osaamisen kartoittamisella haastattelututkimuksen avulla. Kyselyiden avulla pyritään havaitsemaan merkittävimmät tiedonpuutteet ja kohdentamaan laboratoriokoulutusbeniniläisten tarpeeseen sopivaksi. Helmikuun aikana beniniläiset kumppanit ovat myös kilpailuttaneet laboratoriotarvikkeiden ja tietokoneiden tarjoajia, sillä hankkeen toteuttamista varten paikallisia puitteita on kohennettava. Tämän lisäksi beniniläiset kumppanit solmivat yhteistyösuhteet Centre National Hospitalier Universitaire -sairaalaan, jossa on ainoa korkeatasoista sepsisdiagnostiikkaa Beninissä tekevä laboratorio. Yhteistyökumppanimme Abomey-Calavin

yliopistolla on kehittänyt myös uutta e-learning-alustaa verkko-opetuksen mahdollistamiseksi. Hanke on vielä alussa, mutta myöhemmin koronatilanteen salliessa LSV aikoo mahdollistaa myös muutaman asiantuntijan ja vapaaehtoisen matkustamisen kohdemaahan projektin etenemisen seurausta varten.

Benin on maana melko rauhallinen ja turvallinen, mutta tasa-arvotilanteessa on puutteita. Koska hanke toteutetaan työympäristössä, pyritään tasa-arvoa erityisesti työelämässä kohentamaan hankkeen kautta. Beninissä naiset ovat usein kotona lasten kanssa eivätkä etene työelämässä yhtä pitkälle kuin miehet, jotka toimivat perheen pääinä. Tavoitteena on, että hankkeeseen osallistuvista beniniläisistä vähintään 60 % olisivat naisia, joten erityisesti naisia pyritään kannustamaan laboratoriotyöhön ja -koulutuksiin. Naisten tai vammaisten tukeminen on kuitenkin hankalaa, sillä laboratoriossa työskentely edellyttää jo saavutettua koulutustasoa eivätkä naiset välttämättä näytä vahvaa kiinnostusta työelämässä etenemiseen. Toinen tasa-arvotavoitteista on hyvinvoinnin tukeminen koko Beninin alueella. Vauraus on jakautunut epätasaisesti maan eri osiin, joten varsinkin beniniläisiä maan köyhemmiltä ja syrjäisimmiltä alueilta aiotaan tukea taloudellisesti koulutuksiin osallistumista varten.

Anna Tirronen

Kuva: Moubarack Liadi

Paperittomien terveyden edistäminen poikkeusoloissa

COVID-19-tautiin varautuminen väritti paperittomien klinikan toimintaa 2020. Ensin suljimme kahdeksi kuukaudeksi vastaanottotoiminnan, sitten toimimme ulkona teltassa ja lokakuussa siirryimme sisätiloihin. Suurimman osan ajasta drop in -vastaanotto on pysynyt auki. Se on vaatinut joustavuutta ja muutoksia toimintaan. Vapaaehtoistyötä tehtiin välillä hyvinkin haastavissa oloissa. Potilaiden viihtyvyydestä jouduttiin paikka paikoin tinkimään. Koska kyse on jo valmiiksi haastavassa elämäntilanteessa olevista asiakkaista, se tuntui erityisen raskaalta. Potilaita kuitenkin ohjattiin ja tarvittaessa hoidettiin, kuten ennenkin. Aloimme jakaa potilaille myös kasvomaskeja ja hygieniapaketteja.

Vapaaehtoiset vähenivät, mutta useimmiten vapaaehtoisia on ollut riittävästi toiminnan jatkamiseksi. Vuoden 2020 aikana tilastoitiin 432 asiakaskäyntiä. Neuvontapuhelimiin tuli yhteensä muutamia satoja yhteydenottoja. Yhteydenottomäärät selvästi vähenivät pandemian puhjettua ja on kiinnostavaa nähdä miten asiakasmäärät kehittyvät tänä vuonna.

Helsingin kaupungin varautuminen oli suurimmaksi osaksi hyvää. Paperittoman COVID-19-oireisen ohjaamisesta tehtiin ohjeet koronaterveysasemille. Vuoden alussa tuli mahdolliseksi ohjautua testiin ilman ajanvarausta ja henkilötunnusta. Se helpottaa paperittomien potilaiden ohjausta huomattavasti. Monikielistä materiaalia on tuotettu kansallisesti ja paikallisesti. Usein puutteet näkyvät kuvallisessa materiaalissa. Olemmekin antaneet kehitysehdotuksia liittyen viranomaisten tuottamaan kuvalliseen materiaaliin ja osallistumme viestintää koskevaan keskusteluun. Annoimme palautetta myös Kelalle paperittomien hoidon maksullisuutta koskevasta harhaanjohtavasta tiedotteesta.

Sosiaali- ja terveysministeriö suositteli Kuntainfosaan, että myös ilman oleskelulupaa oleville annettaisiin COVID-19-rokote. Tätä kirjoittaessa ei ole vielä selvää, miten paperittomien rokotukset aiotaan Helsingissä toteuttaa ja koska niin tehdään.

Ministeriö suositteli jo aiemmin, että COVID-19-taudin testausta ja hoitoa annettaisiin maksutta myös ilman oleskeluoikeutta Suomessa oleskeleville. Myös WHO on painottanut, että vain hoitamalla kaikki torjumme viruksen. Aiomme selvittää kuntien toimintatapoja paperittomien rokotusten ja hoidon suhteen kevään 2021 aikana. Kriisissä eriarvoiset rakenteet tulevat selkeämmin näkyviin. Paperittomien hoito ei ole turvattu kaikissa kunnissa. Tilanteessa, jossa paperittomien klinikkaa ei voitaisi avata, ei hoitopaikkaa ja tietoa ole kaikille saatavilla.

Meri Korniloff

Kuva: Laura Rämö

Neuvontanumero ammattilaisille paperittomien hoitomahdollisuuksista arkisin numerossa: 044 744 9932

Lääkärin sosiaalisen vastuun koordinoima paperittomien terveyden edistämistyö jatkuu 2021

PaPeTe- työn tavoitteita

- Tiivistää yhteistyötä kuntien kanssa ja lisätä terveydenhuollon ammattilaisten tietämystä paperittomien terveyspalveluista
- Kehittää paperittomille suunnattua terveysneuvontaa ja ohjausta paperittomien klinikalla
- Tukea kansalaisyhteiskunnan toimijoita paperittomien terveyteen liittyvissä kysymyksissä
- Edistää paperittomien hoitoon pääsyä Suomessa

Lääkärin sosiaalinen vastuu on saanut vuodesta 2017 rahoitusta paperittomien terveyden edistämistyöhön STEAlta.

mainos

Mediuutiset

Mediuutiset on lääkäreiden ja hammaslääkäreiden maksuton seitsemänpäiväinen ajankohtais- ja uutismedia. Riippumaton media ei pelkää vaikeitakaan aiheita ja uutisvirta päivittyy pitkin päivää. Tee itsellesi tunnukset jo tänään, saat kaiken digisisälön heti maksutta käyttöösi. Tunnukset pääset tekemään tästä:
mediuutiset.fi/tilaa

Printti ilmestyy perjantaisin. Painetun lehden voit tilata osoitteesta tilaajapalvelu@almatalent.fi

Tapahtumiin ja koulutuksiin osallistuminen on maksutonta, seuraa tulevia terveysalan tilaisuuksia tästä: <https://www.almatalent.fi/meditapahtumat>

Tervetuloa lukijaksi!

Terveisin

Anne Lahnajärvi, päätoimittaja

Tervetuloa Lääkärin sosiaalinen vastuu ry:n kevätkokoukseen!

AIKA: lauantaina 22.5.2021 klo 14 alkaen.

Tilaisuus alkaa klo 13:30 HUMUS-hanketta käsittelevällä luennolla.

OSALLISTUMINEN: Etäyhteydellä Lääkärin sosiaalisen vastuun toimistoon (Caloniuksenkatu 9 D 65, Helsinki)

Kevätkokouksessa käsitellään sääntömääräiset asiat. Lisäksi käsitellään hallituksen esitystä järjestön uudeksi strategiaksi.

Kokousta edeltävästi klo 13:30 kuullaan luento

HUMUS – Terveystieteellinen hanke rakentamassa kestävästä tulevaisuudesta -hanke yhdistää arkityön ja kestävyyskysymysten ratkaisut

HUMUS on poikkitieteellinen hanke, jonka tavoitteena on terveydenhuollon aktiivinen osallistuminen yhteiskunnan ekologiseen jälleenrakennukseen. Lisää hankkeesta tämän LSV-tiedotteen sivulla 17.

Puhujat: hankkeen johtaja, LT Jaana Laisi ja väitöskirjatutkija, FM Charlotta Holmström

Pandemiatilanteen vuoksi osallistuminen kokoukseen tapahtuu etäyhteyden kautta. Etäyhteyksien ja kokousmateriaalin saamiseksi ilmoittautumista pyydetään viimeistään 15.5.2021. Ilmoittautumislomakkeen löydät osoitteesta <https://lsv.fi/2021/04/kevatkokous-2021> tai skannaamalla oheinen QR-koodi.

Ongelmatilanteissa voit olla yhteydessä toimistoomme lsv@lsv.fi / puh. 045 350 85 16

Lämpimästi tervetuloa!

